

Alvito ežero paslaptis

Prie pat pagrindinio plento, vedančio į amžinąsias prūsų žemes, stovi nedidelis jaukus miestelis. Važiuojant Virbalio link, dešinėje kelio pusėje, atsiveria ramiai tyvuliuojančio ežero peizažas. Čia, keletą kilometrų nutolęs nuo Vilkaviškio, stūkso Alvito bažnytkaimis.

Miestelio ežeras slepia mitais ir legendomis apipintą paslaptį. Istorijomis apie ežero dugne gulintį bažnyčios varpą senieji alvitiečiai dalijasi iš kartos į kartą.

Anot gražiai sueiliuoto padavimo, „Visai neseniai, gal tik šimtas metų praėjo, Alvito miestelio padangėj naujiena linksma nuaidėjo. Magnatas, Paežerių dvaro tėvelis Gauronskis paskelbęs: bažnyčia ant ežero kranto tuoj rasis. Jis pinigų duosias, o žmonės jėgų lai negailėsia, ir kas kuo galės, lai prie darbo sunkaus prisidėsia.

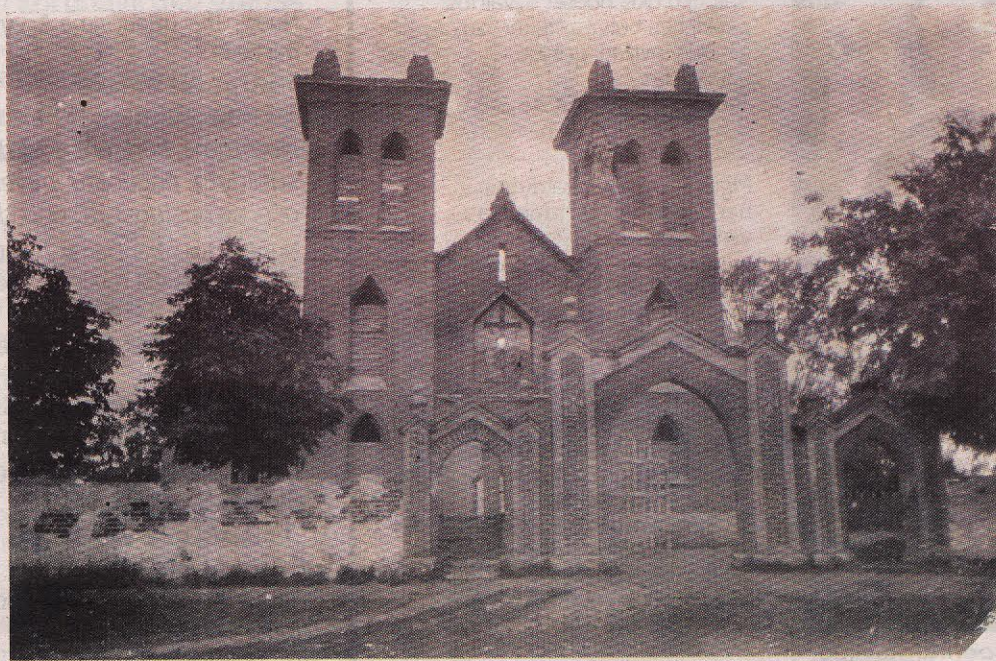
O tuomet visame čia Paprūsės žaliuojančiam plote nebuvo vietelės, kur Dievui nueit padėkot. Kaip tarė – padarė, vos metai praėjo – ant ežero kranto graži jau bažnyčia stovėjo. Sekmadienio rytą jau, būdavo, užia vargonai, važiuoja ir joja bažnyčion paprasti žmonės ir ponai. O garsą šventovės, kad toli visi žmonės girdėtų, kad vardą Gauronskio visi, kas tik gyvas minėtų.

Tad nupirko Gauronskis iš prūsų miestelio Gumbinės didžiausią varpą. Žiema tada buvo, dirvonai spindėjo pabalė. O ežeras ir upaitė miegojo užšalę. Mužikų vežimai visi jau seniai po stogu stovėjo, kur tik beklausei, skambalai po laukus tik dindėjo – visi rogėm važinėjo.

Didžturtis Gauronskis nupirko aštuonektą jaučių. Pašėręs grūdais dar pora savaičių juos taip įpenėjo, kad buvo tikrai lyg sutinę, – tada išvažiavo su jais varpo į Gumbinę.

Jaučiai vis klupo, sunkus buvo varpas, net qžuolo rogės braškėjo. Šiaip taip prie Alvito jie ežero kranto prislinko. Kadangi jo ledas gan tvirtas jau buvo, nelinko, sumanė Gauronskis, kad būt patogiausia per ežerą varpą nuvežti.

Ir kai tik ant ežero jie su varpu užvažiavo, išsišiepė ledas ir po juo kažin kas sudejavo. Per keletą sieksnių ledas ties varpu prasivėrė, o varpas su rogėm į ežero dugną nunerė. Dar laimė – Gauronskis

▲ Senoji Alvito bažnyčia. 1918 metai.

pabėgti paspėjęs, kitaip būt ir jis su varpu į gelmes nugarmėjęs.

Alvito klebonas, Gauronskis ir daugelis ponų ne kartą svajojo: Dieve, kaip būtų malonu, jei varpas Alvito bažnyčios aukštojo varpinėje kabotų. Po mėnesio klebonas, prigulęs pamigti, sapnavo tą varpą, kuris meldė, kad jį nepaliktų rūdyti.

Jis pats ant kranto išeisias, jei kas su procesija ežerą šventint ateisias. Bet perspėjo varpas, kad reikės iš bažnyčios išnešti, kas tik joj yra ir ant ežero kranto nunešti. Ir ten iškilmingai kaip grafui mišias atlaikyti. Tada varpas išeis pats, ir visi galės jį pamatyti.

Ir kai tik saulutė skaisčiausia danguje prašvito, suprašė klebonas gyventojus viso Alvito. Liepė išnešti visus daiktus, kurie tik bažnyčioje randas, ant ežero kranto. Pasklido po Alvito kaimus tuoj gandas, kad varpas išeisias. Daugybė žmonių susirinko išvyst tą stebuklą.

Atėjo klebonas. Bažnyčios tarnai pasi-puošę, kiekviens su kabliu, it kovon pasiruošę. Su jais vargamistra in spiritum tuo užtraukę, pradėjo mišias tam paskirtąjį laiką sulaukę. Bet tarnas bažnyčios šiūn tūpsi, ten tūpsi ir kanda iš baimės pirštus sau. Nes niekur neranda žibinto užžiebtį grabnyčioms. Nelaimė baisi atsitiko, atsiminė jis, kad žibintą bažnyčioj paliko.

Ir išplaukė varpas. Virš ežero galvą kratydams, aplink apsidairė, bet žibinto niekur nematydamas, atgal vėl į ežero juodas gelmes paniro. Oi kiek buvo riksmo,

kiek ašarų boboms išbiro.

Užmiršo žibintą, užmiršo. Visur, kur klausei, visi šaukė: užmiršo. Gauronskis iš pykčio net antakius raukė. Ir liepė pakartą, kuris šią nelaimę padarė. Ir tarną pagavę į šaltąjį rūsį uždarė.

Taip dingto tas varpas. Dabar ežere per Velykas, kai žmonėms išaušta linksmos šventės rytas, kai garsas varpų iš bažnyčios į ežerą plaukia, nuskendęs varpas tyliai iš ežero šaukia: skendau aš, brolau, taip vos girdimai sudejuoja, kaip liūtas per miegą, kada apie auką sapnuoja. Ir nuo to laiko, kai ežeran varpas nunerė, žmonių jo gelmėse ne vienas prigėrė.“

Pasak kraštotyrininko Broniaus Kviklio, praeityje Alvito ežeras buvo garsus savo karpiais, kurie buvo veisiami ežere buvusiam šulinyje. Manoma, kad karpiai užaugdavo milžiniški, kai kurie netilpdavo net į geldą. Po Antrojo pasaulinio karo Alvito ežeras nebebuvo jau toks žuvingas.

Nors ežeras nėra labai didelis, tačiau vietomis gylis siekia iki trijų metrų ar dar daugiau. Senieji alvitiečiai tikėjo, kad jų ežerėlis turi požeminį kanalą, kuris jungiasi su Paežerių vandens telkiniu.

Tomas SUŠINSKAS
Muziejininkas

Projekta „Laisvės pamokos“
remia Spaudos, radijo
ir televizijos rėmimo fondas

